

§ 194

Svar på motion om ett bättre arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck från Jonas Petersson (C) med flera

KSN-2020-00486

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Sammanfattning

Jonas Petersson (C) med flera föreslår i en motion väckt 27 januari 2020

- att Uppsala kommun under 2020 antar en heltäckande handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck i enlighet med handlingsplanens intention. Planen ska bland annat innehålla åtgärder för utveckling av värderingsarbetet i skolor och förskolor, åtgärder för utveckling av värderingsarbetet inom kommunens verksamhet för nyanlända, åtgärder för att förbättra socialtjänstens rutiner vid misstänkt hedersrelaterat våld och förtryck, samt förslag på utveckling av samarbetet med Uppsalapolisen, samt
- att samarbete om hedersrelaterad brottslighet förs upp som en stående punkt på dagordningen för kommunens och polisens regelbundna möten.

Beslutsunderlag

- Protokollsutdrag kommunstyrelsens arbetsutskott 2022-08-16, § 214
- Tjänsteskrivelse daterad 9 juni 2022
- Bilaga 1, Motion om ett bättre arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck från Jonas Petersson (C) med flera
- Bilaga 2, Protokollsutdrag från socialnämnden 31 maj 2022

Yrkanden

Jonas Petersson (C), Fredrik Ahlstedt (M) och Stefan Hanna (-) yrkar bifall till motionen.

Kommunstyrelsen
ProtokollsutdragDatum:
2022-08-31**Beslutsgång**

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag att besvara motionen mot Jonas Peterssons (C) med fleras yrkande om att bifalla motionen och finner att kommunstyrelsen bifaller arbetsutskottets förslag.

Särskilda yttranden

Jonas Petersson (C) anmäler följande särskilda yttrande:

Centerpartiet kan inte nog påpeka hur viktigt det hade varit att bifalla motionen. Hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt hot mot människors fri- och rättigheter i allmänhet och kvinnors och flickors i synnerhet. Att möta det hotet kräver både beslutsamhet, och ett helhetsperspektiv, vilket motionens handlingsplan hade erbjudit. Att styret verka anse att man redan gör tillräckligt mycket, samtidigt som man tar över två och ett halvt år på sig att besvara motionen kan inte beskrivas som något annat än magstarkt.

Stefan Hanna (-) anmäler följande särskilda yttrande:

Hederskulturer och hedersförtryck ska inte vara en del av det svenska samhället och ska tydligt och bestämt motverkas. Det görs bäst i samarbete med invånare som kommer från samhällen med en stark hederskultur, och genom en bättre förståelse för vilken kulturell bakgrund vissa invandrargrupper kommer ifrån.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

§ 214

Svar på motion om ett bättre arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck från Jonas Petersson (C) med flera

KSN-2020-00486

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Sammanfattning

Jonas Petersson (C) med flera föreslår i en motion väckt 27 januari 2020

- att Uppsala kommun under 2020 antar en heltäckande handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck i enlighet med handlingsplanens intention. Planen ska bland annat innehålla åtgärder för utveckling av värderingsarbetet i skolor och förskolor, åtgärder för utveckling av värderingsarbetet inom kommunens verksamhet för nyanlända, åtgärder för att förbättra socialtjänstens rutiner vid misstänkt hedersrelaterat våld och förtryck, samt förslag på utveckling av samarbetet med Uppsalapolisen, samt
- att samarbete om hedersrelaterad brottslighet förs upp som en stående punkt på dagordningen för kommunens och polisens regelbundna möten.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 9 juni 2022
- Bilaga 1, Motion om ett bättre arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck från Jonas Petersson (C) med flera
- Bilaga 2, Protokollsutdrag från socialnämnden 31 maj 2022

Yrkanden

Jonas Petersson (C), Fredrik Ahlstedt (M) och Jonas Segersam (KD) yrkar bifall till motionen.

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2022-08-16

Beslutsgång

Ordföranden ställer föreliggande förslag mot yrkandet om bifall till motionen och finner att arbetsutskottet bifaller föreliggande förslag.

Reservation

Jonas Petersson (C), Fredrik Ahlstedt (M) och Jonas Segersam (KD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2022-06-09

Diarienummer:
KSN-2020-00486

Handläggare:
Sofia Venemalm

Svar på motion om ett bättre arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck från Jonas Petersson (C) med flera

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Jonas Petersson (C) med flera föreslår i en motion väckt 27 januari 2020

- att Uppsala kommun under 2020 antar en heltäckande handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck i enlighet med handlingsplanens intention. Planen ska bland annat innehålla åtgärder för utveckling av värderingsarbetet i skolor och förskolor, åtgärder för utveckling av värderingsarbetet inom kommunens verksamhet för nyanlända, åtgärder för att förbättra socialtjänstens rutiner vid misstänkt hedersrelaterat våld och förtryck, samt förslag på utveckling av samarbetet med Uppsalapolisen, samt
- att samarbete om hedersrelaterad brottslighet förs upp som en stående punkt på dagordningen för kommunens och polisens regelbundna möten.

Beredning

Ärendet har beretts av socialförvaltningen och kommunledningskontoret.

Socialnämnden har behandlat ärendet 31 maj 2022 och föreslagit att motionen besvaras med föredragningen i ärendet.

Föredragning

Arbetet mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck har sin utgångspunkt i de mänskliga rättigheterna. Ingen människa har rätt att kontrollera, hota, slå eller trakassera någon annan människa, inom eller utom familjen. Mäns våld mot kvinnor, liksom hedersrelaterat våld och förtryck, är ett stort samhällsproblem och inbegriper rättsliga, sociala och hälso- och sjukvårdsaspekter.

Våld i nära relationer är ett omfattande folkhälsoproblem som inte bara orsakar stort lidande för dem som drabbas utan också innebär en stor kostnad för samhället. Det är ett stort hinder för demokratin och är ytterst ett uttryck för bristande jämställdhet.

Vägledande för kommunens samlade arbete mot våld och hedersvåld är Program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer. Programmet har fem målområden som beskriver styrning och organisering av kommunens arbete, kompetens- och metodutveckling, det våldsförebyggande arbete, skydd och stöd för de som utsätts och slutligen stöd och behandling för våldsutövare.

Under år 2022 ska programmet genomgå en revidering enligt beslut i kommunfullmäktige 31 januari §17. Till programmet ska det enligt förslaget tas fram två handlingsplaner, en mot hedersrelaterat våld och förtryck, och en mot våld i nära relationer. I enlighet med förslaget ska handlingsplanerna tas fram i gemensam beredning med socialnämnden och andra berörda nämnder och förvaltningar.

Genom socialnämnden har Uppsala en omfattande organisering för att arbeta mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns en hög grad av kunskap och kompetens både vad gäller våldutsatta vuxna, våldsutövare, barn och ungdomar utsatta för våld och hedersvåld. Kommunen har legat i framkant under lång tid för att hjälpa personer som utsätts för våld av en närstående. Kommunstyrelsen har 24 november 2021 §309 antagit en nollvision mot våld i nära relation för att öka kännedomen om problemen och öppna upp det offentliga samtalet.

Socialförvaltningen har under hösten 2021 inventerat arbetet mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck, och redogjort detta för socialnämnden 21 december 2021 §212. Förvaltningen har gett förslag på utvecklingsområden, vad som behöver följas upp och gett en bild av förvaltningens sammantagna arbete mot våld och hedersrelaterat våld och förtryck.

Omfattande kompetensutveckling har genomförts i kommunen de senaste åren, under ledning av socialförvaltningen. Särskilt utsedda våldsbud från arbetsmarknads-, social-, omsorgs- och äldreförvaltningen har fått genomgå längre utbildningar. En tydlig effekt av utbildningsinsatserna har blivit en ökad samsyn och samverkan mellan förvaltningar och enheter.

Utbildningsinsatserna riktar sig till medarbetare som kommer i kontakt med barn och vuxna i sin yrkesutövning, det vill säga medarbetare som har till uppgift att utbilda och upptäcka, utreda barns/ vuxnas behov samt att ge vård, stöd och service. Exempel på grupper är elevhälsopersonal, fritidsledare, socialsekreterare inom myndighet, chefer, Råd & stöd, familjerättssekreterare samt personliga assistenter, omsorgspersonal, boendestödare med flera.

Genom att belysa problematiken kring våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck syftar utbildningarna till att öka kunskapen hos olika personalgrupper, och därigenom bidra till att stödet till våldutsatta utvecklas. Genom detta kan den som

varit utsatt mötas av ett kompetent och likvärdigt bemötande oavsett var någonstans i kommunen personen vänder sig till.

Att bidra till och delta i kommunens trygghetsskapande arbete är en viktig del i socialnämndens uppdrag, att arbeta för ett tryggare Uppsala och barns och ungdomars rätt till goda uppväxtvillkor. 26 februari 2020 §42 beslutade socialnämnden om en ny inriktning i arbetet med att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet, kriminalitet och annat normbrytande beteende.

Socialnämnden arbetar vidare för att ytterligare stärka samarbetet mellan socialförvaltningens verksamheter och vid samverkan med andra berörda förvaltningar och bolag inom kommunkoncernen och andra aktörer. Inom ramen för socialnämndens trygghetssatsningar genomförs också åtgärder för att förebygga och motverka effekterna av hot, våld och annan otillåten påverkan på medarbetare och förtroendevalda.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 9 juni 2022
- Bilaga 1, Motion om ett bättre arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck från Jonas Petersson (C) med flera
- Bilaga 2, Protokollsutdrag från socialnämnden 31 maj 2022

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör och
biträdande stadsdirektör

Motion av Jonas Petersson (C) m fl om ett bättre arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck

Våld och förtryck i hederns namn är ett växande problem i hela Sverige. Enligt Brottsförebyggande rådet ökade antalet anmälningar om misstänkt äktenskapstvång med 218 procent bara under perioden 2015-2018. Även antalet anmälningar om misstänkt könsstympning och misstänkta tvångsäktenskapsresor ökade under perioden. Hedersförtryck är emellertid ett förhållandevis nytt problem för svenska socialtjänster och rättsvårdande myndigheter att hantera och kartlägga, varför mörkertalet tros vara mycket stort. Några säkra siffror på hur utbredd hedersproblematiken är i Sverige finns inte, men enligt olika uppskattningar lever 70 000 – 240 000 ungdomar i Sverige under hedersförtryck.

Uppsala är inget undantag från den nationella trenden. Orosanmälningar om misstänkt hedersrelaterat våld och förtryck ökade 2015-2018 med 290 procent. Det bör påpekas att ökningen sker från en låg nivå och att orosanmälningar med hederskoppling även efter den kraftiga ökningen utgör en mycket liten del av alla orosanmälningar till socialförvaltningen. Samtidigt så är orosanmälningarna med hederskoppling antagligen en så liten andel av det totala antalet orosanmälningarna för att medvetenheten om problematiken alltså är liten och för att det är först de senaste åren som kommunen börjat få den kompetens som krävs för att känna igen tecknen på hedersrelaterat våld och förtryck.

I Uppsala kommun har TRIS gjort ett enastående viktigt arbete med att kartlägga, förebygga och bekämpa förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck. I rapporten *Ung 018* som gavs ut 2019 har de sammanställt uppgifter om hedersförtryckets utbredning i vår kommun och det är ingen munter läsning. Enligt rapporten lever 20 procent av flickorna och 10 procent av pojkarna i årskurs 9 i Uppsala med krav hemifrån på att förbli oskuld till dess att de gifter sig, och 40 procent av flickorna och 30 procent av pojkarna oroar sig över att inte själva få välja sin framtida partner. 61 procent av flickor med två föräldrar födda utanför Norden uppger att valet av deras framtida partner antingen villkoras eller bestäms helt och hållet av familjen.

Centerpartiet verkar för ett Uppsala där alla invånare åtnjuter frihet och trygghet samt ges förutsättningar att forma sina egna liv. Därför anser vi att det är hög tid att Uppsala kommun ger det växande problemet med hedersrelaterat våld och förtryck den prioritet det förtjänar. I kommunens budget för 2020 drev Centerpartiet, Moderaterna och Kristdemokraterna därför igenom genomförandet av ett kompetenslyft för att hantera fall av hedersrelaterat våld och förtryck, samt inrättandet av ett särskilt kompetensteam för att stödja arbetet med detsamma. Detta är emellertid inte tillräckligt för att identifiera och bekämpa våld och förtryck i hederns namn. Det är ett arbete som kräver ett helhetsgrepp om flera kommunala verksamheter. Därför vill vi se en ambitiös och heltäckande handlingsplan för att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck samt underlätta beivrandet av hedersrelaterade brott. Under 2019 tog Centerpartiet fram ett handlingsprogram mot hedersrelaterat våld och förtryck. Programmet bilägges motionen och vi ser gärna att kommunens handlingsplan eller andra partiers program hämtar inspiration från detta.

För att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck vill vi se ett utökat arbete med normer och värderingar på Uppsalas skolor och förskolor. Alla barn och unga i Uppsala kommun ska veta att de har okränkbara rättigheter i kraft av att de är individer och

att de är barn, och att inte ens den närmaste familjen har rätt att exempelvis ställa oskuldskrav på dem eller villkora vilka de får inleda relationer med.

Lika viktigt är att öka medvetenheten bland nyanlända om vilka ansvar, befogenheter och begränsningar som följer med föräldrarollen enligt svensk lag. *Ung 018* visar att de attityder och värderingar som ligger till grund för hederskulturen inte enbart förekommer bland nyanlända, men rapporten visar också att de förekommer betydligt mer frekvent hos föräldrar med utomnordisk bakgrund.

Socialtjänsten och Uppsalas skolor behöver särskilda rutiner och riktlinjer för att hantera fall av misstänkt hedersrelaterat våld och förtryck. De rutiner som används i fall med annan problematik kan vara direkt farliga för den drabbade i fall där hedersproblematik förekommer. En vanlig rutin vid socialtjänstären som rör unga är exempelvis att i ett tidigt stadie kontakta och engagera vårdnadshavare, vilket i fall med hedersförtryck kan förvärra problematiken.

Kunskap är en nyckel till förändring. En brist i kommunens arbete mot hedersbrott är i dagsläget att vi saknar exakta fakta och statistik över hur vanliga brott med hedersmotiv är och vilka uttryck dessa brott tar. Heder är idag ett brottsmotiv som vilket som helst, och därför inget som det förs statistik över. Detta ändras preliminärt 2022 eftersom hedersbrott tack vare Centerpartiet och Liberalerna då blir en egen brottsrubricering och en särskild straffskärpningsgrund, vilket innebär att Polisen och Brottsförebyggande Rådet kommer kunna börja föra statistik över förekomsten. Tills denna lagändring finns på plats bör kommunen i samarbete med polisen i lokalpolisområde Uppsala/Knivsta göra vad som är möjligt för att skapa en så god bild som möjligt av förekomsten av hedersrelaterad brottslighet lokalt. Vi vill att hedersrelaterad brottslighet förs upp som en stående punkt på dagordningen på kommunens regelbundna möten med polisen. Dels i syfte att diskutera och vidareutveckla samarbetet mot hedersbrott, och dels i syfte att delge kommunen förekomsten av bekräftade och misstänkta hedersbrott sedan senaste mötet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Centerpartiet kommunfullmäktige

Att Uppsala kommun under 2020 antar en heltäckande handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck i enlighet med handlingsplanens intention. Planen ska bland annat innehålla åtgärder för utveckling av värderingsarbetet i skolor och förskolor, åtgärder för utveckling av värderingsarbetet inom kommunens verksamhet för nyanlända, åtgärder för att förbättra socialtjänstens rutiner vid misstänkt hedersrelaterat våld och förtryck, samt förslag på utveckling av samarbetet med Uppsalapolisen.

Att samarbete om hedersrelaterad brottslighet förs upp som en stående punkt på dagordningen för kommunens och polisens regelbundna möten.

Jonas Petersson (C)

Unn Harsem (C)

Mattias Johansson (C)

Olle Romlin (C)

Diana Zadius (C)

Mats Åhlund (C)

Viviane Obaid (C)

Rigmor Stenmark (C)

Karin Ericsson (C)

Ingmar Jansson (C)

Lena-Maria Jansson (C)

Handlingsplan

mot hedersrelaterat våld och förtryck

Centerpartiet i Uppsala kommun 2019

Förord

Alla människors lika rätt och värde är grunden för Centerpartiets politik. Vi tror på varje människas rätt och förmåga att själv forma sin egen framtid. En människas frihet får aldrig medföra att andra människors frihet beskärs. Det är därför vi försvarar alla människors frihet från förmynderi och påtvingad kollektivism, oavsett vem som står för förtrycket.

Tyvärr ser vi med all tydlighet att alla uppsalabor inte tillåts göra egna livsval. Många lever under hedersrelaterat våld och förtryck (HRV&F). Hedersförtryck kännetecknas av en stark kontroll och begränsningar av framför allt unga individers livsutrymme. Denna kontroll är kollektivt sanktionerad och den enskilda individens vilja, behov och intressen är underordnade familjens och släktens normer och värderingar.

Därför är vi stolta att kunna presentera denna handlingsplan för att gå från ord till handling. Vi är stolta över det arbete som ett stort antal centerpartister lagt ner under det senaste halvåret för att skapa innehållet i handlingsplanen.

Tack till Steffen Weckner som lett arbetsgruppen.

Uppsala 2019-11-16

Unn Harsem, ordförande Centerpartiet Uppsala kommun
Jonas Petersson, gruppledare Centerpartiet Uppsala kommunfullmäktige

1 Inledning

Centerpartiets utgångspunkt är att alla människor ska ha samma rätt till frihet och samma möjligheter att uppnå sina livsdrömmar. Att få leva sitt liv efter sin egen vilja, att älska den en vill och att inte hindras i sina livsval är rättigheter som måste gälla alla oberoende av exempelvis kön, sexuell läggning, kulturellt, religiöst eller etniskt ursprung.

Möjligheter, skyldigheter och rättigheter ska ovillkorligen vara lika för alla. Samhället får aldrig ge vika från grundläggande demokratiska värderingar eller svika de mest utsatta i samhället.

Centerpartiet vill fortsätta att utveckla arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Som avstamp i arbetet finns en hel del underlag att ta del av. Länsstyrelsen i Östergötland har ett särskilt uppdrag från regeringen och har samlat mycket material. Dessutom finns en undersökning som Länsstyrelsen i Uppsala län har genomfört av Uppsala kommuns arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck¹ och en kartläggning av förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck bland unga i Uppsala.²

2 Centerpartiet anser att det är dags att gå till handling. Det krävs krafttag för att motverka och eliminera hedersförtrycket. Barn och ungdomar ska skyddas från att växa upp i hedersrelaterat våld eller förtryck. Kvinnor och män som lever i hederskontext ska få stöd och hjälp för att kunna bryta gamla mönster. Bekämpningen av hedersrelaterad kriminalitet måste prioriteras. Uppsala får aldrig lämna någon utanför.

2 Handlingsplanens syfte och mål

Syftet med denna handlingsplan är att på kommunal nivå fokuserat arbeta för att säkerställa alla Uppsalabors mänskliga fri- och rättigheter och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck (HRV&F).

Detta är en lokal handlingsplan för Uppsala kommun som kompletterar Centerpartiets nationella arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck behöver bedrivas kraftfullt redan idag men också långsiktigt och uthålligt.

¹ Socialtjänstens arbete med hedersrelaterat våld och förtryck, kunskap och handlingsberedskap inom socialtjänsten i Uppsala kommun

² Ung 018, en kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck bland unga i Uppsala

3 Kunskap är en nyckel till förändring

Med kunskap och medvetenhet blir det enklare att identifiera, hantera och bekämpa hedersförtrycket. Utan en god kunskapsbas finns risk för felbedömningar med svåra konsekvenser för berörda individer. Med en god kunskapsbas kommer också goda idéer och nya arbetssätt att utvecklas.

Därför vill vi:

1. Att Uppsala kommun ska ta fram en strategi och en handlingsplan specifikt mot hedersrelaterat våld och förtryck (HRV&F). Strategin ska ta avstamp i människors rätt till frihet från förtryck, de mänskliga rättigheterna och svensk lag. Handlingsplanen ska omfatta både insatser till personer som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck och insatser för personer som utsätter andra för den här typen av våld och förtryck.
2. Att Uppsala kommun ska upprätta ett kommunalt HRV&F-kompetensteam med uppgift att stödja andra yrkeskategorier som kommer i kontakt med HRV&F. Kompetensteamet ska ansvara för:
 - 2.1 Att tillhandahålla stöd och vägledning för yrkeskategorier som kommer i kontakt med HRV&F.
 - 2.2 Att organisera utbildningsinsatser och information för övrig personal som jobbar mot kommunens invånare och tillhandahålla stöd och vägledning för yrkeskategorier som kommer i kontakt med HRV&F. Även personal i fristående skolor och förskolor ska vara välkomna vid dessa utbildningar.
 - 2.3 Att samordna arbetet med att utveckla, utvärdera och kvalitetssäkra rutiner för bekämpning av HRV&F inklusive metoder för förebyggande insatser, akuta insatser och metoder för att nå förövare och hur dessa kan stödjas i att bryta hedersmönster.
 - 2.4 Att samla kunskap kring både flickors och kvinnors och pojkars och mäns situation samt HBTO-personers och personer med funktionsvariationers särskilda utsatthet.
 - 2.5 Att bistå med kvalitetssäkring av rutiner kopplat till forskning och beprövad erfarenhet.
3. Att ett kommunalt kompetenslyft ska genomföras riktat till all personal inom förskola och skola, elevhälsa, Råd & stöd, Uppsala ungdomsjour, ungdomsmottagningar, familjecentraler, kulturoch fritidsverksamhet, bibliotek, kommunala förvaltningar samt för chefer och politiskt förtroendevalda.
4. Att Uppsala kommuns socialtjänstpersonal årligen ska vidareutbildas för att bibehålla och stärka kompetensen om HRV&F samt lagstiftning och dess tillämpning.
5. Att Uppsala kommun skol- och fritidspersonal årligen ska vidareutbildas för att bibehålla och stärka kompetensen om HRV&F.
6. Att alla kommunala förskolor regelbundet ska arbeta med att stärka barnens kunskap om demokratiska principer, rätten till kroppslig integritet och barns rättigheter.

7. Att alla kommunala låg- och mellanstadieskolor ska som ett led i undervisningen årligen genomföra temadagar, eller motsvarande, om mänskliga rättigheter och barns rätt, där frågor kring hedersrelaterat våld och förtryck tas upp. Demokratiska värden, jämställdhet och etiska, kulturella och religiösa normer ska diskuteras. Frågor om hederskultur och om könsstymning, tvångs- och barnvigslar och könssegregering, föräldraansvar, relationer och sexualitet, den 5 individuella friheten och barns rättigheter ska belysas. Arbetet ska anpassas till barnens utveckling.
8. Att alla kommunala högstadieskolor ska som ett komplement till sex och samlevnadsundervisningen utbilda eleverna specifikt om hedersrelaterat våld och förtryck. Alla ungdomar i Uppsalas kommunala skolor ska få kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck, dess uppkomstmekanismer och om hur man kan söka hjälp. Vidare ska demokratiska värden, jämställdhet och etiska, kulturella och religiösa normer diskuteras. Frågor om hederskultur och om könsstymning, tvångs- och barnvigslar och könssegregering, föräldraansvar, relationer och sexualitet, allas rätt till kroppslig integritet och den individuella friheten ska belysas.

4 Kvalitetssäkrade rutiner skapar trygghet

Specifika och standardiserade rutiner är grunden för att systematiskt utvärdera och förbättra arbetsmetoder med syfte att ge bästa möjliga stöd och hjälp till personer som lider under hedersrelaterat våld och förtryck.

Socialtjänstens vanliga rutiner kan i vissa fall skada personer som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Här är inte minst kontakten med föräldrar en känslig fråga. Ett annat exempel avseende det specifika i en hedersproblematik jämfört med annat våld och förtryck, är svårigheten att tillämpa närståendeplaceringar – här är det centralt att ha en tydlig bild av familjestruktur för att kunna göra en korrekt riskbedömning.³ Specifika rutiner skapar trygghet för personal såväl som utsatta.

Därför vill vi:

1. Att Uppsala kommun ska ta fram kvalitetssäkrade och specifika rutiner för socialtjänstpersonal som omfattar metoder för att identifiera och hantera hedersrelaterat våld och förtryck. Dessa ska omfatta, men inte begränsas till:
 - 1.1 Checklistor med frågor att ställa och signaler att tyda som indikerar att en person är drabbad av hedersproblematik.
 - 1.2 Krav på att alltid göra en förhandsbedömning av skyddsbehovet vid misstanke om hedersförtryck innan beslut fattas om att inleda en utredning.
 - 1.3 Att noga överväga om barn ska omhändertas om det hedersrelaterade våldet och förtrycket motiverar detta. T.ex. vid risk för könsstympning, tvångsäktenskap eller annat våld.
2. Att alla Uppsalas kommunala skolor ska ta fram kvalitetssäkrade och specifika handlingsplaner mot hedersförtryck. En hantering på skolan som bygger på normala rutiner i elevvårdsärenden, t.ex. tidig kontakt med föräldrarna, i vissa fall kan skada dessa elever. Handlingsplanerna ska innehålla, men inte begränsas till:
 - 2.1 Checklistor med frågor att ställa och signaler att tyda för att ta reda på om eleven är drabbad av hedersproblematik.
 - 2.2 Akuta insatser för elever som inte får delta i undervisning, t.ex. sex och samlevnad, idrott eller skolutflykter.
 - 2.3 Arbetssätt för att förbättra relationen till föräldrarna i syfte att tidigt förebygga HRV&F.
 - 2.4 Checklista för bemötande av flickor som är könsstympade och tillvägagångssätt vid kännedom, eller misstanke om, att en flicka är eller riskerar att bli könsstympad.
 - 2.5 Checklista för bemötande av elever som visar tecken på oro inför semesterresor med familjen, lov eller som på uttrycker oro för tvångsäktenskap. Tillvägagångssätt vid kännedom eller misstanke om att en elev riskerar att bli bortgift.

³ Enligt Våld i hederns namn – Handbok för skola och socialtjänst om skyldigheten att se och hjälpa utsatta

- 2.6 Åtgärder om en elev försvinner från skolan t.ex. efter ett lov.
- 2.7 Rutiner för orosanmälan till socialtjänsten, bland annat vem som ska stå för anmälan.
3. Att Uppsala kommun ska ta fram kvalitetssäkrade och specifika rutiner för personal som kommer i kontakt med barn och ungdomar (t.ex. personal inom förskola och skola, elevhälsa, ungdomsmottagningar, familjecentraler, HVB-hem, kultur- och fritidsverksamhet, idrottsverksamheter, bibliotek och liknande). Dessa rutiner ska innehålla, men inte begränsas till:
- 3.1 Att orosanmälning till kommunens socialtjänst ska göras så snart hedersrelaterat våld och förtryck mot unga kan misstänkas.
- 3.2 Att polisanmälan alltid ska göras av misstänkta brott av hedersrelaterad karaktär.
4. Att Uppsala kommun ska ta fram åtgärdsprogram i syfte att hindra att unga förs utomlands där det kan misstänkas att resan ska företas för att genomföra könsstympning, tvångs- eller barnäktenskap. Åtgärdsprogrammet ska också innefatta de åtgärder som ska vidtas för att stödja och hjälpa de barn som förts utomlands i sådant syfte.
5. Att Uppsala kommun ska föra statistik över orosanmälningar, kring hedersfrågor, så att utvecklingen på området kan följas och ge erfarenheter i det fortsatta arbetet.
6. Att Uppsala kommun ska erbjuda stöd och skyddad boende när behov av det uppstår på grund av hedersrelaterat våld och förtryck.
7. Att Uppsala kommun ska ta fram ett stöd- och åtgärdsprogram för de som vill bryta den hederspräglade kulturen.
8. Att Uppsala kommun ska verka för att Polisen i Uppsala tar fram statistiska uppgifter om anmälningar avseende brott med inslag av hedersrelaterat våld och förtryck. Uppgifterna ska fortlöpande delges kommunen.

5 Mottagande av nyanlända och ensamkommande barn

Nyanländ är en person som har mottagits inom ramen för kommunens flyktingmottagande och ingår i etableringslagen. Samtliga har uppehållstillstånd när de bosätter sig i kommunen. Under de närmsta 24 månaderna räknas personen som nyanländ och ingår i den så kallade etableringslagen. Kommunen ansvarar för att erbjuda samhällsorientering, SFI, socialt stöd, vuxenutbildning, skola och barnomsorg för nyanlända.

Den som är omyndig och söker eller har fått asyl i ett land utan att ha vårdnadshavare tillgängliga i mottagarlandet benämns ensamkommande.

Vi vill:

1. Att Uppsala kommun inom ramen för den samhällsorientering som ska tillhandahållas nyanlända särskild genomför studiecirkelar, informationsträffar eller motsvarande där traditioner och livsstil kopplat till familjeliv tas upp och diskuteras. Här ska föräldrarollens ansvar, befogenheter och begränsningar diskuteras. Information ska samtidigt lämnas bl.a. om svensk lag, demokratiska värden och jämställdhet. På träffarna ska bland annat alla människors rätt till frihet, förbud mot barnaga, våld mot kvinnor, våldtäkt inom och utanför äktenskapet, förbud mot äktenskapstvång, könsstympning och vad det innebär att vara myndig avhandlas. Genomgången bör också omfatta hedersrelaterat våld och förtryck och om hur man kan söka hjälp.
2. Att Uppsala kommun ska säkerställa att det finns särskilda boenden (HVB) för ensamkommande flickor.
3. Att Uppsala kommun ska genomföra särskilda utbildningsinsatser för ensamkommande t.ex. i form av studiecirkelar på HVB eller motsvarande. Här ska könsroller, traditioner och livsstil tas upp och diskuteras samt alla människors rätt till frihet, förbud mot barnaga, våld mot kvinnor, våldtäkt inom och utanför äktenskapet, förbud mot äktenskapstvång, könsstympning och vad det innebär att vara myndig i Sverige. Information ska samtidigt lämnas bl.a. om svensk lag, demokratiska värden och jämställdhet. Genomgången bör också omfatta hedersrelaterat våld och förtryck, dess uppkomstmekanismer och om hur man kan söka hjälp. De mänskliga rättigheterna och barnperspektivet ska utgöra grund för utbildningen.

6 Samverkan

Samverkan mellan samhällets olika aktörer är en viktig del i det enskilda stödarbetet för de som lever i en hederskultur. Samverkan över organisationsgränser utgör också en betydelsefull del i det förebyggande arbetet. Aktörer att ta i beaktan är t.ex. socialtjänst, skola, invandrarorganisationer, församlingar, frivilligorganisationer, ideella föreningar, Rädda barnen, Bris, Tris, GAPF, RFSU, Röda Korset, Polisen, kvinno- tjej- och mansjourer, hälso- och sjukvård inklusive barn- och ungdomspsykiatri osv.

Därför vill vi:

1. Att frivilligorganisationer och föreningar som deltar i arbete som syftar till att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck ska stödjas. Lokala kvinno- och HBTQ-rörelser bör få stöd och uppmuntran för att de kan vara viktiga forum för utsatta personer.
2. Att Uppsala kommun endast ska ge bidrag till organisationer som respekterar demokratiska principer. Kommunens uppföljning och granskning av hur utbetalade medel används och hur väl mottagare leverupp till de beskrivningar som angivits i ansökan ska förbättras.
3. Att Uppsala kommun ska stärka samverkan med Region Uppsala så att förebyggande och avhjälpande insatser kan samordnas mellan till exempel BVC och förskola, mödravård och socialtjänst osv.
4. Att Uppsala kommun ska ta fram samverkansrutiner mellan skola och socialtjänst med en tydlig roll- och ansvarsfördelning.
5. Att Uppsala kommun ska verka för att etablera och underhålla löpande kontakt med polisen. Samverkansrutiner kring t.ex. när och hur polisen kan medverka till stöd för kommuninvånare som är utsatta för hedersförtryck kan vara till stor nytta.
6. Att de utbildningar som tillhandahålls kommunens personal, nyanlända, ensamkommande och andra elever i skola med flera med fördel kan genomföras i samarbete med det ideella föreningslivet och intresseorganisationer.

7 Fortsatt läsning och inspiration

Ung 018, en kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck bland unga i Uppsala:
<https://www.tris.se/nyheter/lista/ung018>

Länsstyrelsens utredning om Uppsala socialtjänsts arbete med hedersrelaterat våld och förtryck:
<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.44f26481161466409d3821e/1526068083323/2017-08%20Socialtj%C3%A4nstens%20arbete%20med%20%20hedersrelaterat%20v%C3%A5ld%20och%20f%C3%B6rtryck%20-%20Kunskap%20och%20handlingsberedskap%20inom%20socialtj%C3%A4nsten%20i%20Uppsala%20kommun.pdf>

Länsstyrelsen i Östergötland har haft uppdrag från regeringen att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck sedan år 2005 och har mycket matnyttig information på sin webbsida:
<https://www.lansstyrelsen.se/ostergotland/tjanster/publikationer/vald-i-hederns-namn.html>

<http://www.hedersfortryck.se/>

Bedömning av risk för patriarkalt våld med hedern som motiv (PATRIARK) P.R. Kropp, H. Belfrage & S. D. Hart:
<http://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/367/Patriark%205.pdf>

§ 73

Svar på motion om ett bättre arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck från Jonas Petersson (C) med flera

SCN-2022-00313

Beslut

Socialnämnden beslutar föreslå kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Sammanfattning

Jonas Petersson (C) med flera föreslår i en motion väckt 27 januari 2020

- att Uppsala kommun under 2020 antar en heltäckande handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck i enlighet med handlingsplanens intention. Planen ska bland annat innehålla åtgärder för utveckling av värderingsarbetet i skolor och förskolor, åtgärder för utveckling av värderingsarbetet inom kommunens verksamhet för nyanlända, åtgärder för att förbättra socialtjänstens rutiner vid misstänkt hedersrelaterat våld och förtryck, samt förslag på utveckling av samarbetet med Uppsalapolisen, samt
- att samarbete om hedersrelaterad brottslighet förs upp som en stående punkt på dagordningen för kommunens och polisens regelbundna möten.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 28 april 2022
- Bilaga 1, Motion om ett bättre arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck från Jonas Petersson (C) med flera

Yrkande

Gunnar Granberg (C) yrkar att motionen ska bifallas i sin helhet.

Socialnämnden
Protokollsutdrag

Datum:
2022-05-31

Beslutsgång

Ordföranden ställer Gunnar Granbergs (C) yrkande mot avslag och finner avslag till detsamma.

Ordförandens ställer vidare arbetsutskottets förslag mot avslag och finner bifall till detsamma.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande